

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yirmeyah

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1835 oder 1836]

טכ הימרי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9113

נא הנביה לא שלחך יהוה ואתה
 הבטחת את העם הזה על-
 שקר: (טז) לכן כה אמר יהוה
 הנני משלחך מעל פני האדמה
 השנה אתה מת כִּי-סרה דברת
 אֶל-יהוה: (יז) וימת הנביה
 הנביא בשנה ההיא בחדש
 השביעי:

דיך האט דער הערר ניכט גע-
 זאנדט, דוא העלטסט נור הין
 דאז פֿאלק מיט ליבען. (טז) דא-
 הער שפריכט זא דער עוויגע:
 איך ריימע דיך הינוועג פֿאן
 דיעועם ערדבאָדען, אין דיע-
 זעם יאהרע נאָך מוסט דוא
 שטערבען, ווייל דוא עמפע-
 רונג ווידער גאטט פֿערבריי-
 טעט האַסט. — (יז) אונד
 דער פראָפֿעט חנניה שטאַרב
 ווירקליך איך נאָך אין דעם-
 זעלבען יאהרע אים ויעבענ-
 טען מאַנאַטהע.

כט (ח) ואלה דברי הספר אשר
 שלח ירמיה הנביא מירושלם
 אל-יתר זקני הגולה ואר-
 הכהנים ואל-הנביאים ואל-כל-
 העם אשר הגלה נבוכדנצר
 מירושלם בבלה: (ג) אחרי צאת
 יכניה המלך והגבירה והסריסים
 שרי יהודה וירושלם והחרש
 והמסגר מירושלם: (ג) ביד

כט (ח) דיעס איזט דער איג-
 האַלט דעס כריעפֿעס, דען
 דער פראָפֿעט ירמיה פֿאן
 ירושלים אויס אן דיא פֿאַרציג-
 ל צען עלטעסטען דער אויסגע-
 וואַנדערטען, אן דיא פריע-
 סטער, אן דיא פראָפֿעטען
 אונד אן דאז גאַנצע פֿאלק
 שיקטע, דאז נבוכדנצר פֿאן
 ירושלים נאָך בבל אינו עלענד
 געפֿיהרט האַט, (ג) (נאָכדעם
 דער קעניג יכניה אונד דיארע-
 גענטן, דיא האַפֿבֿעדיענטען,
 דיא פֿירסטען יהודה'ס אונד

ירושלים'ס, אויך דיא שמיעדע אונד דיא שלאָססער פֿאן ירושלים אַכציעהן מוסטען). (ג) דורך
 אלעשה

ר ש י

בראשו: (טז) השנה אתה מת. וכנה הנאה תקבר: (יז) נשנ' ההיא בחדש השניעי. והלא
 אין חודש שביעי מן השנ' אלף מת ער"ה וכו' בניו שיקברוהו לאחר ר"ה ולא קודם ויעלימו
 את מיתתו אותו היום כדי לעשות נבוא' ירמיה שקר:
 כט (ב) והגבירה. אם המלך:

ב א ר

בנבואתך אשר הנוחזם לאמר: לא תעבדו את נבוכדנצר שימרדו במלך בבל, וע"ז יכבד
 את העול על נוארס, ויהי' קזה כנרזל ולא ימלאו מנוס להם. (טז) כי סרה דברתך, כי
 דברת אשר לא לויית ותחע את עמי באקדך ובפזוזך.
 כט (א) ואלה דברי הספר, גם בפרש' זאת יבאו אזהרות ונחמיות ומוכזת מוסר על הנביאים
 הנבאים שקר, ולכן סאכס הספר לנבוא' הקודמ' ונכמ"ס. יחד זקני, נראה יותר
 דעת האבאריס פה מלת יתר מענין יתרון באעלה לפי האקרא במלבי"ם ב' ב"ד י"ד לא נאזר

אֲלֶעֱשֶׂה בֵּן-שָׁפָן וּגְמֵרִיָּה בֵּן-
 חֲלָקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח צְדָקִיָּה מִקֶּדֶד-
 יְהוּדָה אֶרֶץ-נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-
 בָּבֶל בְּבִלְתָּה לֵאמֹר: (ד) כֹּה אָמַר
 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכֹל-
 הַגּוֹלָה אֲשֶׁר-הִגְלִיתִי מִירוּשָׁלַם
 בְּבִלְתָּה: (ה) בָּנוּ בָתִּים וּשְׁבוּ וּנְטַעוּ
 גִּבּוֹת וְאָכְלוּ אֶת-פְּרִיָן: (ו) קָחוּ
 נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וְקָחוּ
 לְבָנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת-בָּנוֹתֵיכֶם
 תָּנוּ לְאִנְשֵׁים וְתִלְדְּנָה בָנִים
 וּבָנוֹת וּרְבוּ-שֵׁם וְאַל-תִּמְעִטוּ:
 (ז) וּדְרָשׁוּ אֶת-שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר
 הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ
 בְּעַדָּהּ אֶרֶץ-יְהוּדָה כִּי בְשָׁלוֹמָהּ
 יִהְיֶה לָכֶם שְׁלוֹם: (ח) כִּי כֹה אָמַר
 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-
 יְשִׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר-
 בָּקַרְתֶּם וְקָסְמֵיכֶם וְאַל-תִּשְׁמְעוּ
 אֶל-חֲלָמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֵתֶם
 מִחֲלָמִים: (ט) כִּי בְשִׁקְרָהֶם

אלעשה, דען זאָהן שפ'ס,
 אונד גמריה, דען זאָהן
 חלקיה'ס, וועלכע צדקיה
 דער קעניג פֿאָן יהודה, אָן
 נבוכדנצר, קעניג פֿאָן בבל,
 נאָך בבל געשיקט האַטטע זער
 לויטעטע אַלזאָ: (ד) זאָ לעסט
 דער הערר דער העערשאַט
 רען, דער גאָטט ישׂראל'ס,
 אַללען פֿערטריעבענען זאָען,
 דיא ער פֿאָן ירושלים נאָך בבל
 פֿיהרען ליעם: (ה) בויעט היי-
 זער, אונד בעוואָהנעט זיא,
 פֿפֿלאַנצעט גערטען, אינד גע-
 נייעטעט איהרע פֿרוכט(ו) נייע-
 מעט אייך ווייבער, צייגעט
 זאָהנע אינד טעכטער, נעה-
 מעט אויך אייערן זאָהנען וויי-
 בער, אונד געבעט מעננער
 אייערן טעכטערן, דאָס אויך
 זיא זאָהנע אונד טעכטער ציי-
 גען, אונד איהר דאָזעלכסט
 אייך פֿערמעהרעט אונד ניכט
 פֿערמינדערט. (ז) זולעט דאָז
 בעסטע יענער שטאָדט, ויאָ
 הין איך אייך פֿיהרען ליעם,
 בעטעט פֿיר זיא צום עוויגען,
 דען אין איהרעם וואָהל ליענט
 אויך אייער וואָהל: (ח) דען,
 זאָ שפּריכט דער הערר דער
 העערשאַרען, דער גאָטט
 ישׂראל'ס, איהר דירפֿעט אייך
 ניכט טיישען לאַססען פֿאָן דען
 פּראָפֿעטען דען וואָהרזאָגערן,
 דיא אונטער אייך זינד, דיר-

נבאים

פֿעט ניכט אַכטען אויף דיא טריימע, דיא איהר זעלבער טריימט: (ט) דען זיא פֿערקני-
 דען

ר ש י

(ח) ישיאו. לשון הסתה כמו הנמש השיאני (בראשית ג')

ב א ו ר

זולת דלת עם הארץ וגו', ושם ט"ו ואת טיולי הארץ הוליד גולה. (ח) מחלמים, כמו זקניכם

דען אייך פאלשעס אין מיינעם
 נאמען, איך האבע ויאניממער
 געזאגט, שפרייכט דער עוויג-
 גע. (י) אכער זאָ שפרייכט
 דער עוויגע: ווען פֿיר בכל
 ווערדען זיעבציג יאהרע פֿער-
 שטרייען זיין, בעדענקע איך
 איך, אונד ברינגע מיינע גוטע
 פֿערהייסונג אין ערפֿילונג,
 אייך אן דיעזען אָרט וויערער
 היעהער צו ברינגען; (יא) דען
 איך ווייס, וואס איך מיט איך
 בעשלאָססען האָבע, שפרייכט
 דער עוויגע, איך האָבע גוטעם
 בעשלאָססען אונד ניכט באַ-
 זעם, איך ווילל אינע שאַנע צו-
 קונפֿט אונד העררליכע ער-
 וואַרטונגען איך בערייטען.
 (יב) איהר זאָללעט איינגאָנג
 פֿינדען, ווען איהר מיך אַנרו-
 פֿעט, זאָללט ערהאַרט ווער-
 דען, ווען איהר ערנסטליך צו
 מיר פֿלעהט; (יג) ווען איהר
 מיך זוכעט, זאָללט איהר פֿינ-
 דען, ווען איהר מיט גאַנצעם
 הערצען נאָך מיר פֿערלאַנגען
 ווערדעט. (יד) יאָ איך לאָס

נבאים לכם בשמי לא שלהתים
 נאם יהוה: (י) כי כה אמר יהוה
 כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה
 אפקד אתכם והקמתי עליכם
 את דברי הטוב להשיב אתכם
 אל המקום הזה: (יא) כי אנכי
 ידעתי את המהשבת אשר אנכי
 השב עליכם נאם יהוה מהשבות
 שלום ולא לרעה לתת לכם
 אחרית ותקוה: (יב) וקראתם
 אתי והלכתם והתפללתם אלי
 ושמעתי אליכם: (יג) ובקשתם
 אתי ומצאתם כי תדרשני בכל-
 לבבכם: (יד) ונמצאתי לכם נאם
 יהוה ושבתתי את שבייתכם
 וקבצתי אתכם מכל הגוים

שבוהם קרי

ומכל

מיד, ופאן אייך פֿינדען, שפרייכט דער עוויגע, לאָזע אייערע באַנדע, זאַמלע אייך אויס

אללען

ר ש י

(יב) וקראתם אותי והלכתם. בדרכי והרי זה מקרא קלר:

36

ב א ו ד

חלמות יחלמון (יואל ג' א'), ואס נאמר כפי' הרד"ק מחלמים כמו מעזירים מענין ותחלימיני
 והסייני (ישעי' ל"ט ט"ז), וחלומותיכם במקום חולמיכם נלעיל כ"ט י"ה' תרגומו: חוזר חזין
 דין טרייווער דין ויהר חונטערטטיטלעט. (יא) אחרית וחקה, נענין כי אס יש אחרית ותקותך
 לא תכרת (משלי כ"ג י"ט), ולפי תרגום הכשדי, ופירש הראב"ע שם, והכונה גם הגלות הזה
 תהי' לטובתכם ולא לרעתכם כאשר אתם מחשבו, כי ע"י שיעבוד הזה תטיבו דרכיכם ומעלליכם
 ותפנו אלי בלבב שלם וקראתם אותי ואני אשמע אליכם, כנ"ל קשור המאמר. (יב) והלכתם,
 מענין ונחתי לך מהלכים בין העומדים האלה (זכרי' ג' ז'), כלומר תשאון חן נענין להלך לפני
 וכאשר

וּמְכַל־הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדְדָהְתִּי
 אֶתְכֶם שֵׁם נֶאֱמַר יְהוָה וְהִשְׁבַּתִּי
 אֶתְכֶם אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־
 הִגְלִיתִי אֶתְכֶם מִשָּׁם: (טו) כִּי
 אָמַרְתֶּם הַקִּיּוֹם לָנוּ יְהוָה נְבֹאִים
 בְּבִלְהָ: (טז) כִּי־כֹה וְאָמַר יְהוָה
 אֶל־הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל־כִּסֵּא דָוִד
 וְאֶל־כָּל־הָעַם הַיּוֹשֵׁב בְּעִיר
 הַזֹּאת אֲהִיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יִצְאוּ
 אֶתְכֶם בְּגוֹזְקָה: (יז) כֹּה אָמַר יְהוָה
 צְבָאוֹת הַנְּנִי מְשַׁלַּח בָּם אֶת־
 הַחֶרֶב אֶת־הָרֶעַב וְאֶת־הַדָּבָר
 וְנָתַתִּי אוֹתָם כִּתְּאֵנִים הַשְּׁעָרִים
 אֲשֶׁר לֹא־תֵאֱכַלְנָה מִרְעַ:
 (יח) וְרַדְּפֹתִי אֲחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב
 בְּרֶעַב וּבַדָּבָר וְנִתְּחִים לְזוּעָה
 לְכָל־וּמַמְלְכוֹת הָאָרֶץ לְאֵלֶּהָ
 וְלִשְׁמָהּ וּלְשִׁרְקָהּ וּלְחֶרְפָּהּ בְּכָל־
 הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הִדְדָהְתִּים שֵׁם:
 (יט) תַּחַת אֲשֶׁר־לֹא־שָׁמְעוּ אֶל־

אללען פעלקערן אונד אללען
 פלעטצען, וואָהין איך אייך
 פֿערשטאַסען האָבע, שפּרייכט
 דער עוויגע, אונד פֿיהרע אייך
 אן דען אָרט צוריק, פֿאָן דעם
 אייך אייך פֿערטריעכען האָבע.
 (טו) איהר ווערדעט זאָגען: דער
 עוויגע האָט דאָך אויך צו כבל
 אונטער אונד פּראָפּעטען אויפֿ־
 שטעהען לאַססען — (טז) יעצט
 זאָכער שפּרייכט דער עוויגע זאָ
 איבער דען קעניג, דער אויף
 דעם טהראָנע דור'ס זיטצעט,
 אונד איבער דאָן זאָנצע פֿאַלק,
 דאָן נאָך דיעזע שטאַרט בע־
 וואָהנט, איבער אייערע בריִ-
 דער נעמליך, דיא ניכט מיט
 אייך אינוועלענד גינגען. (יז) זאָ
 שפּרייכט דער הערר דער
 הערשאַרען: איך שיקקע
 שוועררט, הונגער אינד פעסט
 ווידער זאָ, אינד מאַכע זיא יע־
 נען זאָכשיליכען פֿייגען גלייך,
 דיא פֿאַר ווידריגקייט ניכט צו
 בעניעסען זינד, (יח) אונד מיט
 שוועררט הונגער אונד פעסט
 זיא פֿערפֿאַלגענד, מאַכע איך
 זיא צום שוידער אללען קעניג־
 רייכען דער ערדע, צום פֿלֶה־
 כֶּע, צים ענטזעטצען, צום
 שפּאַטטע אונד צים שאַנד־
 מאַהל אללער פֿעלקער, אונד־
 טער וועלכע איך זיא פֿערשטאַסען האָבע, (יט) ווייל זיא מייגען וואָרטען קיין געהאָר
 גאַבען

לועז קרי
 טער וועלכע איך זיא פֿערשטאַסען האָבע, (יט) ווייל זיא מייגען וואָרטען קיין געהאָר גאַבען

ר ש י

(טז) אל המלך - לדקוהו אשר לא גלה: (יז) כתיבנים השוערים - לשון שערורים (הושע ו') :
 (יח) ולחרפה - שחרפו אותה דטרובווי"ר בלע"ז כן כל חרפה שנקרא :

ב א ו ר

ונאשר יתרגם הכשדי ואקבל כלומיכון . (טז) כי אמרתם , כמו כי תאמר בלבבך (דברים ד') ,
 פן תשיבוני ; הלא הקים לנו ה' נביאים בנבל והמה נבאו לנו כי ה' ישכור עול ככל ולהם נשמע
 לכן

גאכען, שפריכט דער עוויגע, דא איך איהנען מיינע דיענער, דיא פראפעטען שיקטע, אונד נאך איממערוועהרענד שיק קע, אבער מאן געהארעט ניכט. (כ) אונד איהר געפאנגענען אללע, דיא איך פאן ירושלים נאך בכל פערשיקט האבע! הארעט דאז ווארט דעם עוויגען! (כא) זא שפריכט דער הערר דער העערשאפט לען, דער גאטט ישראל, איבער אהאב, דען זאזן קוליה, אונד איבער צדקיהו, דען זאזן מעשיה'ס, דיא אין מיינעם נאמען איך ליגען פראפעציהען: איך ליעפערע זיא אין דיא געוואלט נבוכדנצר'ס, דעם קעניגס פאן בכל, דאס ער זיא הינריכטע פאר אייערן אויגען. (כב) פאן איהנען זאל לען אללע פערטריעבענען יהודה'ס אין בכל דיא פער- ונישוננספארמעל נעהמען: דער עוויגע לאססעדיך צדקיה אונד אהב גלייך ווערדען, דיא דער קעניג פאן בכל פאן דער פלאממע פערצעהרען ליעם; (כג) ווייל זיא איינע זאלכע שאנדטהאט אין ישראל פער-

דברי נאם יהוה אשר שלחתי אליהם את עבדי הנביאים השכם ושלח ולא שמעתם נאם יהוה: (כ) ואתם שמעו דבר יהוה כל הגולה אשר שלחתי מירושלם בבבלה: (כא) כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל אל אחאב בן קוליה ואל צדקיהו בן מעשיה הנביאים לכם בשמי שקר הנני נתן אתם ביד נבוכדנצר מלך בבל והכם לעיניכם: (כב) ורקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל לאמר ישמה יהוה בצדקיהו וכאהב אשר קלם מלך בבל באש: (כג) יען אשר עשו נבכה בישראל וינאפו את נשי רעיהם וידברו דבר בשמי שקר אשר לא

צויתים

איבטען, עהעכרוך טריעבען מיט דען ווייבערן איהרער נעכסטען, אונד אין מיינעם נאמען פאלשע דינגע פראפעציהעטען, דיא איך איהנען ניעמאלס בעפאה- לען

ר ש י

(כב) אשך קלם. לשון קלוי נאש (ויקרא ב'): (כג) וינאפו את נשי רעיהם. כמו שמפירש בסנהדרין

ב א ו ר

לכן דעו כי כה אמר ה' וגו'. (כ) ואחם, אכל אהם בני גולה תשמעו דברי ה' ולא חמרו אמרי אל. אשך שלרהי, כתרגום הכשדי לאגלימי מירושלים לנבל, ולא כהמחרגם שקדמני, כלומר אתם קבלתם את העושה ולכן אל חוסיפו סרה וזמיתם את נפשותיכם. (כא) קלם, שרפס מענין קלוי נאש, ואולי נא סה בניון מלת קלם להיזת לשון גופל על לשון קללה, וכן כיה

צִוִּיתִים וְאַנְכֵי הוֹיָדַע וְעַד נֶאֱמַר-
 יְהוָה: (כד) וְאֶל-שְׁמַעֲיָהוּ הַנְּחֻלְמִי
 תֹּאמֶר לֵאמֹר: (כה) כֹּה-אָמַר
 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אָתָּה שָׁלַחְתָּ
 בְּשִׁמְכָה סָפְרִים אֶרֶץ-כָּל-הָעַם
 אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וְאֶל-צַפְנִיָּה בֶן-
 מַעֲשִׂיָּה הַכֹּהֵן וְאֶרֶץ-כָּל-הַכֹּהֲנִים
 לֵאמֹר: (כו) יְהוָה נְתַנְּךָ כֹּהֵן תַּחַת
 יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן קְהִיּוֹת פְּקִידִים
 בֵּית יְהוָה לְכָל-אִישׁ מִשְׁגַּע
 וּמִחַנְבָּא וּנְרַתְתָּה אֶתוֹ אֶל-

לען האַבַּע, אונד איך בין
 יא אַללוויססענד אונד אין
 איממערוועהרענדער צייגע,
 שפריכט דער עוויגע.
 (כד) אונד צו שמעיהו, דעם
 נחלמי, זאגע אַלואַ: (כה) זא
 שפריכט דער הערר דער
 העערשאַארען, דער גאַטט
 ישׂראל'ס: ווייל דוא אין די-
 נעם גאַמען בריעפֿע אויסזענ-
 דעסט אַן דאַז פֿאַלק, דאַז אין
 ירושלים איזט, אַן דען פריע-
 סטער צפניה, דען זאָהן
 מעשיה'ס אונד אַן אַללע איב-
 ריגען פריעסטער פֿאַלגענדען
 אינהאַלטס: (כו) דאַס נעמ-
 ליד דער עוויגערדיך צום פריע-
 סטער איינגעזעטצט שטאַטט
 דעם פריעסטערס יהוידע, דאַ-
 מיט איינע אויפֿזיכט בעשטע-

היודע קרי המחפכת

הע אים טעמפעל דעם עוויגען איבער יעדען שווערמער אונד אַטער-פראַפֿעטען, דען דוא זאָ

ר ש י

נסנהדרין כה אמ' הקנ"ה שכני עם חבירי: ועד. לשון עדות: (כד) הנחלמי. שם מקום:
 (כו) נחנך כהן. אל לפניה נתב כן: פקידים. ממונים:

ב א ו ר

היה דרכם בבבל לשרוף את המורדים באש, כנשמע ממעשה חנניה מיזאל ועוריה. (כג) היודע
 ועד, בדברים האלה חתם ירמי' ספרו אשר שלח לבני הגולה, והדברים הנאים נאמרו לו
 זמן מה אחרי כחבו את הספר הלו בדמונת ממקרא כ"ז וכ"ח, ומן הראוי לבוא מיד אשר זה
 המקרא ל' ויהי דבר ה' אל ירמיה שלח וגו' עד על שקר ולאמריו המקרא הנא ואל שמעיהו
 הנחלמי חומר וגו' עד מקרא ל' ולסוף כל הדברים האלה המקרא ל"ג לכן כה אמר ה', ואז
 יהיה הסדור נכון ומקובל, רק שנכתב שלא בסדר, משום שדברי שמעיהו הנחלמי ומעשיו דומים
 עם מעשי דקאי' ואחאב הנאמרים לפני זה, חברים הסופר והודיע לנו הסנה מתמלה אשר
 בשבילה לזה לו ה' לשלח עוד פעם אחר אל כל הגולה. (כו) משגע ומחנבא, עיין בהקדמה
 שנייה לספר זמירות ישראל, ושם תמלא מבוחר בטיב טעם ודעת, למה תנא תמיד הפעולה
 הזאת בבנין נפעל או החפעל, ולמה ישתמש ג"כ הפעל הזה בבניאי שקר, ובאנשים אשר רוח
 דעה מבעתם. ויש עוד לדעתי הבדל אחר בין שמוש המלה הזאת בבנין נפעל לשמושו בבנין
 החפעל, והוא בבחינת גלות ענין הנבואה להשומעים, כי אם ידבר הנביא מזיוגיו ומראותיו
 אשר חזה או אשר בדה מלבו נחת בלב נכון וברוח חדשה בלי התפעלות הנכרות מחוץ נאמר
 עליו שהוא יונא בבנין נפעל, אבל אם יגלו לשומעיהן עשנותיהן בפעולות מאונות, ויבירו
 לעין כל ההתפעלות אשר בקרבם כמו שנמלא בשאול שפשו בגדיהן ונפלו ערום ועשו מעשה
 שגעון אז יקראו בשם מחנבאים או משוגעים, וכן היה דרך כל המתחילים בנבואה ואשר מעולם
 רוח ה' לא נוסקה בם, כי בהם ההתפעלות יותר גדולה ונלאו כלכל ולא יוכלו, אבל בבניאים
 הגדולים

ואגלייך אויף דען בלאַק אונד
 אין דען קערקער ווערפען
 זאלסט. (כז) ווארום האט
 דא אַלזאָ דעם ירמיה אויס
 ענתות ניט איינהאלט גע-
 טהאָן, דער אלס איין זאלצער
 געגען אייך זיך בעטרעגט?
 (כח) דאָרום ערלויבט ער זיך
 זאָגן צו אונד היעהער נאָך
 בכל צו שיקקען אונד זאָגען צו
 לאַססען: לאַנגע נאָך ווירד
 דיעזער צושטאנד וואָהרען,
 בויעט הייזער, אונד בעוואָה-
 נעט זיא, פּלאַנצעט גערטען,
 אונד געניעסט איהרע
 פּרוכט! (כט) (דיעזען בריעף
 האַטטע דער פּריעסטער
 צפניה דעם ירמיה פּאַרבעלע-
 זען), (ל) וועסוועגען אויך דער
 בעפעהל דעם עוויגען און ירמיה
 אַלזאָ ערנינג: (לא) שיקקע צו
 זעמטליכען פּערטריעבענען,
 אונד מעלרע איהנען: זאָ

הַמֶּהֶפְכֶת וְאֶל־הַצִּיִּנְקִי: (כז) וְעַתָּה
 לָמָּה לֹא־גִעַרְתָּ בִּירְמִיָּהוּ הָעֲנִיתִי
 הַמַּחְנֵבֵא לָכֶם: (כח) כִּי עַל־כֵּן
 שָׁלַח אֵלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר אֲרָכָה
 הִיא בְּנֵי בָתִּים וְשָׁבוּ וְנָטְעוּ גִּזְוֹת
 וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָהֶן: (כט) וַיִּקְרָא
 צְפַנְיָה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה
 בְּאָזְנֵי יִרְמִיָּהוּ הַנְּבִיא: (ל) וַיְהִי
 דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמִיָּהוּ לֵאמֹר:
 (לא) שָׁלַח עַל־כָּל־הַגּוֹלָה לֵאמֹר
 כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־שָׁמְעִיָה
 הַנְּחַלְמֵי יַעַן אֲשֶׁר נָבֵא לָכֶם
 שְׁמַעִיָה וְאֲנִי לֹא שָׁלַחְתִּיו וַיִּבְמַח
 אֶתְכֶם עַל־שִׁקְרִי: (לב) לָכֵן כֹּה־

אמר
 שפריכט דער עוויגע איבער שמעיה דען נחלמי: ווייל שמעיה אייך ווייסזאגטע, אהנע דאס
 איך איהן געזאגט, אונד אייך מיט בעטרוג הינהעלט — (לג) דאָהער, זאָ שפּריכט דער
 עוויגע

ר ש י

המהכמת. כיפה: הלינוק. סדן ליש"ב בלע"ז: (כח) כי על כן שלח. כי יש לך לגעורו על אזור
 שלח אלינו בבל לאמר ארוכה היא גלותכם שם. על כן כמו על אשר:

ב א ו ר

הגדולים והידועים לא נראה ולא נרגשה פעולה כלל לעין הרואה, רק מכוונים דעתם ויושבים שמח' וטובי לב ומתבודדים כמ"ש הרמב"ם נפ"ז מהל' יסודי התורה, ולכן נחשבו כל העושים מעשים זרים אלה אשר זכרנו לפעמים לנביאי שקר כי לא היה דרך כל הנביאים הגדולים לעשות כן, ומשום זה; בקש יהושע ואמר על אלדד ומיידר המתנבאים במחנה אדוני משה כללם, וע"ז היה הכוון משמעיה הנחלמי לתת את המזוגע והמתנבא אל מהפכת, ולהקטין את ירמיה הנביא בעיני בני עמו קרא גם אותו בשם מתנבא, וירמיה היה ידוע לכל לנביא גדול, ולא עשה מעשה כזה, ובשניל זה ניצל מכעס העם, ולא אוריהו בן שמעיה המתנבא נאמר לעיל (כ"ו ב') אשר הוסיף נמעשו כי נער הוא בנבואה. (לא) שלח על כל הגולה, אמור לו ולהם

אם

אמר יהוה הנני פקד על שמעיה
הנחלמי ועל זרעו לא יהיה לו
אישו ישבו בתוך העם הזה ולא
יראה בטוב אשר אני עשה
לעמי נאם יהוה כי סרה דבר
על יהוה:

עויגע, ויילל איך עם אהנרען
אן שמעיה דעם נחלמי אונר אן
וינע נאָקאָממען; קיין נאָב-
קעממלינג זאלל פֿאָן איהם אונ-
טער דיעזעם פֿאַלקע בלייבען,
אונר ער זאלל קיין טהייל האָ-
בען אן דעם גוטען, דאָן איך
מיינעם פֿאַלקע איינסטענס
ערצייגען ווערדע; דער עויגע
שפּריכט אַלואַ, ווייל ער עמ-
פֿאַרונג געגען דען עויגען
פֿער ברייטעטע.

ל (א) הדבר אשר היה אל-
ירמיהו מאת יהוה
לאמר: (ב) כה אמר יהוה אלהי
ישראל לאמר כתב-לך את-כל-
הדברים אשר דברתי אליך אל-
ספר: (ג) כי הנה ימים באים
נאם יהוה ושבתתי את-שבות
עמי ישראל ויהודה אמר יהוה
זה שבתים אל-הארץ אשר-
נתתי לאבתם וירשוה: (ד) ואלה
הדברים אשר דבר יהוה אל-
ישראל ואר-יהודה: (ה) כי-כה

ל (א) און ירמיה ערגינג דער
אויפֿטראַג, וועלכער
פֿאַם עויגען לויטעטע אַלואַ:
(ב) זאָ שפּריכט דער עויגע,
דער גאָטט ישראל'ס, שרייבע
דיר אַללע דיא וואָרטע דיא
איך נון צו דיר רעדען ווערדע,
און איין בוך היינין. (ג) דען
עס ווערדען צייטען קאָממען,
שפּריכט דער עויגע, דאָ איך
דער געפֿאַנגענשאַפֿט מיינעם
פֿאַלקעס ישראל'ס אונר יהודה'ס
איין ענדע מאַכע, (זאָ שפּראַך
דער עויגע) אונר זיא צוריק-
פֿיהרע אין דאָ לאַנד דאָן איך
איהרען פֿאַטערן געגעבען דאָס
זיא עס וויערער אין בעזיטן
נעהמען ווערדען. (ד) אינ-
דיעס זינד דיא וואָרטע דיא

אמר

דער עויגע איבער ישראל אינד יהודה אויסגעשפּראַכען. (ה) זאָ שפּריכט דער עויגע:

שטימ

ר ש י

ל (ג) כי הנה ימים באים. ולא תאמר למה אכתבנו כי יאכזרו כול' ואין קורא בו ואין זוכרו

ב א ו ר

את אשר דברתי עליו, וגם הסנה אשר בשילה דברתי רעה עליו וכמ"ש. (לב) ולא יראה, והוא עלמו לא יזכה לראות בטוב בני עמו:

ל (ב) כל הדברים אשר דברתי, פירוש אשר אני מדבר עתה, כי על אלה הדברים אמר כמו שאמר ואלה הדברים אשר דבר ה', ואמר שיכתבם בספר כי הם דברים שעתידין לבא באחרית הימים, ואמרם לו סמוך לפורעניות שאמר למעלה לפי זאת הפרשה להיות נחמה לישראל שהיה באותו הדור, כי כמו שיראו שמתקיים הפורענות בקרוב כן ידעו שמתקיים הנחמה הגדולה באחרית הימים (רד"ק), ונחמה זאת היחה לו כימי יהויקים להזהיר ולעורר לתשובה וכמ"ש. אל ספר, כמו בספר וכן ואל הארון חתן את העדות. (ג) אמר ה',